

Maartensdijkers bij notaris David Stafmaeker Varlet

Deel van het testament van Suzanna Bergman van juni 1687, ten gunste van ds. Wolfskuijl van Maartensdijk:

Dat de zalige.moeder van den Eerwaardigen dominee Theodorus Wolfskuijl, bedienaar des Goddelijken woords aan de maartensdijk [...] de goetheijt heeft gehad [voor Suzanna Bergman] haar in haar uijtterste noot als wanneer sij van haar broeder en verdere vrienden was verlaaten [...] de goetheijt heeft gehad haar testatrice [erflaatster] niet alleen bij te staan maar ook de voornoemde dominee Theodorus Wolfskuijl gedisponeert [had] [er toe aangezet] haar testatrice in sijn huijs te neemen, gelijk ook den selven dominee Theodorus Wolfskuijl de goedheijt heeft gehad nog voor haar te procureeren ende te bevorderen de Erffportie haar opgecoomen [tegevallen] door het overlijden van haar broeder Jacobus Bergman, in zijn leeven ondercoopman op Amboina in Oostindiën [...].

Een Maartensdijkse weduwe en een geval van poligamie in 1689/1690

Huiden 29 Junij 1694 compareerde voor mij David Staffmaker Varlet openbaar Notaris bij den Hove van Holland, geadmitteert, t' Amsterdam resideerende,

Marritje Egberts van Zalen, laatst weduwe van Gerrit Adriaanse van Maartensdijk, schoenlapper, out 57 Jaaren en Marritje Gerrits, jongedochter, out 20 Jaaren,

Dewelke ten versoeke van Maijke Vriese, eerder weduwe van Jan Brouwer, in zijn leven mr. hoedemaker, ende nu gesepareerde huijsvrouw van Govert Meselis voorheen ook meester hoedemaker geworden ende hoedemakers gesel ende coorndrager,

Hebben verclaard ende geattesteert hoe waar is dat voor omtrent kers[t]mis aanstaande vijff jaaren geleeden sulx t omtrent kermis des jaars 1689,

Eerstens, haar Comparante versocht is twee jonge getroude huiden die van Rotterdam quaamen te wille logeren,

Dat zij Comparante. Geen andere bedenking hebbende als dat alles eerbaarlijk ende deughdelijk was, die twee luijden heeft gelogeert van die tijde tot Maij des volgende Jaars zestienhondertnegentig,

Dat zijluijden Comparanten gesamentlijk gesien hebben, dat die twee Jonge alle nachten te saamen te bedde gingen ende bij den anderen sliepen, ende met den ander malcanderen als geechte man ende vrou leeftde [...],

Dat de getuigen] hebben verstaen ook uijt gemeene beruchtinge „ dat die twee Jonge luijden sedert soo in samenwoninge ende verkeringe als geechte man ende vrou zijn gecontinueert tot op heede.

Dat zijluijden uijt die samenwoninghe hebben gehoort ende verstaan soo van die jonge luijden als van andere dat hij, een hoedemaker zijnde, Govert Meselis genaamt was ende dat vroumensen Dirkje wierd genoemt

Dat zijluijden, comparanten ook meede „ gehoort hebben dat hij noch een andere vrou hadde, die zijluijden comparanten. ook gesien hebben zijnde[deze vrouw] de requirante in desen

Gevende voor reedenen hunnen wetenschap, dat zij tweede comparanten. is de dochter van de eerste comparante. ende bij haar moeder wonende dien gemeensame verkeeringe, bijslaap ende gemeene geruchte sodanig als voors[chreven] bevonden, gehoort, gesien [en] bevonden te hebben twelk zijluijden comparanten presenteren des needs. met solemnelen eede te staven’.

Deze verklaring wordt bij dezelfde notaris op 12 september 1695 nog eens herhaald. Dan verklaart Marritje Egberts op verzoek van de bedrogen echtgenote, Maijke Vries,

‘als zij deposante 't selve ook doenmaals bij haar [Dirkje] te passe heeft gebrogt en klaagse wijze voor gehouden dat soodanigh een manier van leven was een onordentelijke saak en mitsdien dat soodanigh verdere logeringe haar werk niet soude sijn soo om d'opspraake als ergennisse voor haar kinderen met bijvoegingh dat de voorn[oemde]. Dirkje met de voorsz. Govert Meselis staat costen maeken [aanstalten moest maken] om te verhuijsen off diergelijke woorden.

In substantie dat daar op de voornoemde Dirckje aan haar deposante [getuige] oentlijk quam te belijden dat sij met de voornoemde Govert niet was getrouwt maar alleen sigh bij den anderen hielden [samenleefden] en ter wijl zij attestante t selve nu wiste dat sij daarom de goedheijd wilde hebben om haar in desselfs huijs te houden tot maij daar aanvolgende met beloffte dat sij lieden haar stil ende ordentlijk als te voren geschiet was soude komen te goeverneren [gedragen],

Dat ook eenige dagen daarnaa, sonder den precisen dagh te willen behaalt sijn [kunnen noemen] sij geene onder eenige discousen den voornoemde Govert Meselis is selffs heeft horen confesseren [bekennen] en bekennen dat hij was de man van de requirante [verzoekster, en niet getrouwt [was] met de voornoemde Dirkje, seggende daar omtrent, *‘welja, dat is soo wat is daar nu aengelegen’*, off diergelijke worde. [...] [dat] zij lieden [daarna] sijn verhuijst en soo de deposante is onderreght, gaan wonen op de Lindegraght het tweede huijs van de Kerkstraet in seekere gangh’.

Deel van het testament van Suzanna Bergman, 1687:

468

59.3

Compareerde voor mij David Staffmaker Warlot
 opdenbaar Notaris bij den Hove van Holland
 geacmitteert t' Amsterdam residentende v' Gerbaare
 Suzanna Bergman nietnodigjarige ongehuwde
 Voogter woonende aende Maartendijk mij Notaris
 bekend gesond van lichaam gaande en staande
 haer verstand memorie en in'spraake wel hebben
 en volcoomen gebruikende als genotgsaam bleek
 dewelke overdenkende de groetheit des menschelike
 leevens de zekereheit des doods ende de onzekere
 tijden inre van dien vone gods en raadsaam deselve
 voort te coomen met deese haare Testamentaire
 dispositie tot dien tijde heeft eerst ende voor al
 bevoolen haare ziele in onbegrijpelijke barmben
 tighheit Gods ende haare doode lichaam de
 Christelijke begravinge.

Ende ^{ende} ~~ende~~ ^{dispositie} ~~dispositie~~
 Meccar ~~voelende~~ ^{dispositie} ~~dispositie~~ van haare tijdelijke
 goederen heeft in Consideratie dat de zalre
 moeder van den Gerbaardigen v' Theodoris
 Wollshuyl Bedienaer des Goddelijken woords
 aende Maartendijk voornit de goetheit heeft
 gehad haer in haer in'terste noot als waanmer
 sij van haer broeder en verden vrienden wab
 verlaaten ende haer noot ook ego verre ging dat
 de in'terste elende voor haer ^{van Gaur} waare de goetheit
 heeft gehad haer Testatrice niet alleen bij te staan
 maar ook de voornit v' Theodoris Wollshuyl
 gedisponeert haer Testatrice in zijn huijs te
 nemen gelijk ook den selven v' Theodoris
 Wollshuyl de goetheit heeft gehad nog voor
 haer te proceueren ende te bevouderen de
 Erfportie haer opgecoomen door het overlijden
 van haer broeder Jacobus Bergman in zijn
 leeven ^{oud} Coopman op Ambona in Gostindon ^{alre}

De getuigenis van Marritje Egberts uit 1694:

N° 40
 213
 29 Junij 1699
 Marritje Egberts van ^{laetst} Salis Weduwe Van Gerrit
 Adriaans Van Maastendijk Schoorlancade
 Omt 57 Jaars & Marritje Gerrits Jonge
 Dochter Omt 20 Jaars dewelke ten Versoede
 Van Maeste Kinder ~~de~~ ~~gemaene~~ ~~gemaene~~
 eender Weduwe van Jan Broonwin in ~~Zij~~
 Lijf ~~in~~ hoedemaken ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Rijnsdonk Van Godeit Meester Moor keene
 oek moeders hoedemaken geworden ~~in~~ ~~in~~
 Soedemakers ghal ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Rebbes verclaard ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Waar is; dat ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Kermit aandrander ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 fula ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 haer, Comparant ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Jonge ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Lijf die van Godeit, quaam ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Wille Logen; dat ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 andere ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Verbaant & ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Lijf heeft gelogent Van die ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 tot Ma ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 dat ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 gith ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 alle Maest ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 ginge, ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 met ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Man ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 tot dat ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 Ook ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~
 twee Jonge Lijf ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~ ~~in~~

een boddruker
Zuid

woningen & Verkeeringe als gelycde mas-
 & vrom Zyn gelycde maasent tot op heere
 dat Zylindje die ~~aan~~ Landwoninge
 hebbende gelycde & Verstaen soo van die
 jonge Lijnde als van andere dat is
 gelycde van Zelig genaamt ~~was~~ dat
 vromme ~~die~~ ^{comp} ~~die~~ ^{oud} ~~die~~
 dat Zylindje ^{comp} ~~die~~ ^{oud} ~~die~~
 dat hi ~~was~~ een andere vrom heere
 die Zylindje ^{comp} ook gelycde heere
 Zinde de ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 gelycde voor heere ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 dat hi tweed ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 van ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 woude die ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 Byslaag ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 gelycde ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 presentieren ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 Lode ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 gelycde ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 van Joannis van Bronckhorst & Coenaad-
 Kullensberg als gelycde gelycde gelycde

Maatman

J. P. P. P. P. P.

~~de~~

1. ~~de~~ + gelycde bij
Mannetje gelycde van Zaalen.

1. ~~de~~ + gelycde bij
Mannetje gelycde.

J. v. Bronckhorst

C. Gillenborg

De getuigenis van Marritje Gerrits uit 1695

662

Attestante heeft gebedt, dat Sij gebien hadde de leij-
mijke genaamt met bijvoeging, dat Sij wat de vrouwe
off het wijff van govert, off geurt (medelie: dat Sij de
"podante" ± Selve hebbende verstaer, & niet veter-
hebbende geweter, off de woon Dierke (medelie, ende
de woon Dierke waren Eyte luijden, twee drie
dagen daar naa occadie heeft gedogt, om over die Saek
met de voornoemde Dierke te spreken, soo als
zij de podante ± Selve ook doenmaals bij gaar te pad
"te heeft gebrogt, en klaagde wijde voorgevonden,
dat Soodanig een manier van Leven, wat een onordente,
"lijke Saek, en mitdien, dat Soodanig verdere Loge-
"ninge haar werk niet soude Sijn, soo om d'op spraek
als ergermidde voor haar kinderen, met bijvoeging,
dat de woon Dierke met de voort govert (medelie
haer Coeten maeker, om te verluijden, off diegelyke
woorden In Substantie: dat daar op de voornoemde
Dierke aan haar de podante opentlijck quam te belijden,
dat Sij met de woon Govert niet was getrouwt
maer alleen Sij bij den anderen hielden, en terwijl zij
Attestante ± Selve nu wiste dat Sij daarom de goedgeijde
wilde hebben, om haar in de ddelffe huise te vinden
tot may daer aannvolgende, met beloffte dat Sij hier
haar Stil ende ordentlijck, als te voren, gedreuet was,
soude komen te goeverneren, dat oock eenige dagen
daar naa, Sonder, ^{sonder} precisen dag te willen
bepaalt zijn, Sij ^{sonder} ~~voornamte~~ onder eenige discouieren
den voornoemde Govert Medelie Selff heeft horen

Confiteren, en bekeunen, dat hij was de man vande
 Requirante, en niet getrouwt met de voornoemde
 Dirdje, Leggende daar omtrent, wel ja, dat ic Soo, was
 ic daar nu aengeleger; off oiergelijke woode
 in Substantie. Dat de voorn Gouert
 meelij, en het voornoemde vrouws perdoon
 Dirdje genaemt, I sedent de voorgemelte her-
 minis tijd tot May vanden Jare 1690. by ^{continghe-} ~~continghe-~~
 Sijn gebleeuen, in Sijwoning ^{van} ~~van~~ quardepodante,
 & gedurich bij den anderen alb man ende vrouw gebly
 gedaepen, alb wanneer zij Tredes Sijn verhuijt,
 en Soo de depodante ic onder regt, gaan wone op
 de lude graght het tweede quijds vande Lerk draet
 in Leehere gangh. —

Gevende voor redenez van wetendegag quaer selff
~~dat~~ wedervanex ende gebeurt te Sijn, t ginc voor
 dat zij ⁱⁿ ~~in~~ präsidentert ~~dat~~ selue made des woods
 met Sollemnely Ede te Starcken. —

Alles oprecht gedaen binnen amterdam, ter ord,
 "Sentie van S^r" Isaac Schimmel & Joannes van
 der Linden alb getuigex gior overgelaen —

(Faded handwritten signatures)

I mend + gesteld bij
 I marritje + Eyberic van
 Salen

I mend + gesteld
 bij marritje Gerrits
 Isach de Schimmel

J. H. D. Liden